

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Milana Moravu a JUDr. Jarmily Urbancovej v právnej veci žalobkyne: **Ing. A.**, nar. X., bytom Č., *právne zastúpená Mgr. Ľubomírom Kadurom, advokátom so sídlom Republiky 16, Žilina*, proti žalovanému: **Sociálna poisťovňa – ústredie Bratislava**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 10008-3/2011-BA zo dňa 29.03.2011, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/40/2011-52 z 11. októbra 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/40/2011-52 zo dňa 11. októbra 2011 **m e n í** tak, rozhodnutie žalovaného č. 10008-3/2011-BA zo dňa 29.3.2011 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania na účet právneho zástupcu Mgr. Ľubomíra Kaduru do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku vo výške 382,92 Eur.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom krajského súdu bola zamietnutá žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorým žalovaný zamietol odvolanie a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o zamietnutí návrhu žalobkyne zo 6.5.2010 na vrátenie preplatku poistného v sume 2 180,84 Eur zaplateného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie a do rezervného fondu solidarity za obdobie od 1.7.2007 do 30.6.2008 ako samostatne zárobkovo činnou osobou.

Krajský súd dôvodil tým, že správne orgány akceptovali zmenu základu, teda aj výšku poistného na základe dodatočného daňového priznania s účinnosťou od 1.3.2008 do 30.6.2008, s poukazom na oznámenie o žiadosti o vrátenie preplatku na poistnom zo 17.9.2008, ktorým prvostupňový správny orgán oznamoval žalobkyni, že za obdobie od 1.3.2008 do júna 2008 vrátane má nárok a vzniká jej právo na vrátenie preplatku na poistnom na nemocenskom a dôchodkovom poistení mesačne 5.475,- Sk a spolu 21.900,- Sk s tým, že tento preplatok poukazuje na účet žalobkyne. Sporným z hľadiska rozhodovania a výkladu sa stal nárok žalobkyne na vrátenie poistného podľa podanej žiadosti za obdobie od 1.7.2007 do konca februára 2008. Správny orgán poukazoval na ust. § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. a skutočnosť, že k zmene základu pre určenie výšky poistného došlo na základe dodatočného daňového priznania za rok 2006, ktoré však bolo predložené príslušnému daňovému orgánu 26.2.2008. Správny orgán konštatoval, že až do budúca môže zmena výšky základu pre určenie poistného na základe dodatočného daňového priznania znamenať zmenu výšky poistného, nie však spätne. Vyslovil právny názor, že až od 1.3.2008 do 30.6.2008 vzniká žalobkyni právo, aby na základe dodatočného daňového priznania za rok 2006 platila výšku poistného v nižšej sume, než v skutočnosti platila a teda jej vzniklo právo na vrátenie určeného preplatku. Predmetom ďalšieho konania bolo posúdenie nároku žalobkyne na vrátenie poistného za obdobie od 1.7.2007 do 28.2.2008.

Podľa názoru krajského súdu vyslovené právne názory prvo a druhostupňových správnych orgánov pri rozhodovaní sú vecne správne. Vychádzajú zo znenia ust. § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý jednoznačne stanovuje dobu, od ktorej je možné na základe predloženého dodatočného daňového priznania správcovi dane zmeniť vymeriavací základ pre určenie výšky poistného. S poukazom na § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. jednoznačne

zmena vymeriavacieho základu nastáva od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po predložení dodatočného daňového priznania správcovi dane. V konaní bolo nesporným, že dodatočné daňové priznanie za rok 2006 doručila žalobkyňa správcovi dane 26.02.2008, tzn. postupovali správne orgány správne, keď výšku poistného upravili na základe tohto dodatočného daňového priznania, zo zmeneného vymeriavacieho základu s účinnosťou od 01.03.2008 a za obdobie od 01.03.2008 do 30.06.2008 už zaplatené poistné v správnej výške 21.900,- Sk (726,94 €) aj žalobkyni vrátili. Taktiež postupovali správne orgány zákonne, keď dospeli k názoru, že nie je možné na základe predloženého dodatočného daňového priznania žalobkyňou upravovať výšku poistného za obdobie pred podaním dodatočného daňového priznania, teda za obdobie od 01.07.2007 do 28.02.2008, nakoľko takáto povinnosť správnym orgánom z ust. § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. nevyplýva a ani nevyplýva právo žalobkyni, aby jej vrátili preplatok na poistnom za obdobie od 01.07.2007 do 28.02.2008 na základe podania dodatočného daňového priznania za rok 2006, ktoré bolo doručené správcovi dane 26.02.2008.

Krajský súd sa nestotožnil s vysloveným právnym názorom žalobkyne, že žiadaný preplatok poistného za obdobie od 01.07.2007 do 28.02.2008 je plnením bez právneho dôvodu a že vzniká tu žalobkyni právo s poukazom na § 145 zák. č. 461/2003 Z.z. na jeho vrátenie. Súd opätovne odkazuje na ust. § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý jednoznačne upravuje, akým spôsobom v prípade podania dodatočného daňového priznania je možné zmeniť vymeriavací základ pre určenie poistného. V súlade so znením tohto ustanovenia aj správne orgány, ako vyplýva z obsahu správneho spisu, postupovali. Súd zdôraznil, že práve dátum podania dodatočného daňového priznania správcovi dane je rozhodujúci pre výšku poistného z poistenia len do budúcnosti, a to za splnenia podmienky, že v konaní bolo nesporne preukázané plynutie aktuálneho poistného obdobia. Z tohto dôvodu preto nemožno považovať poistné, ktoré žalobkyňa za obdobie od 01.07.2007 do 28.02.2008 zaplatila, za poistné platené bez právneho dôvodu, preto nemožno ani akceptovať tvrdenie žalobkyne, že jej vznikol na predmetnom poistnom za toto obdobie preplatok, ktorý je správny orgán povinný podľa § 145 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. vrátiť.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa odvolanie, v ktorom žiadala vyhovieť žalobe a zrušiť rozhodnutie žalovaného a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žalobkyňa s poukazom na § 145 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. žiada vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu. Poukázala rovnako ako v konaní pred správnymi orgánmi i v konaní

pred prvostupňovým súdom na to, že otázku platenia poistného podľa § 21 ods. 3 a § 142 ods. 4 zákona je potrebné odlíšiť od otázky vracania poistného zaplateného bez právneho dôvodu. Podľa žalobkyne krajský súd vec nesprávne právne posúdil.

Žalovaný žiadal prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na svoje vyjadrenie zo dňa 14.7.2011, v ktorom zdôvodnil, prečo poistné na sociálne poistenie za obdobie od 1.7.2007 do 28.2.2008 nie je možné považovať za poistné zaplatené bez právneho dôvodu, ktoré by mal podľa § 145 ods. 1 zákona vrátiť.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok v medziach podaného odvolania a bez nariadenia pojednávania pri splnení podmienok § 250ja ods. 2 OSP jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. k 31.12.2008 ak sa na základe dodatočného daňového priznania alebo na základe dodatočného platobného výmeru vydaného správcom dane zmení vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, poistné sa platí zo zmeneného vymeriavacieho základu od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po predložení dodatočného daňového priznania správcovi dane alebo po nadobudnutí právoplatnosti dodatočného platobného výmeru.

Podľa § 145 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. k 31.10.2010 sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu, fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnemu nástupcovi do 30 dní od

- a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo
- b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu.

Zo znenia § 142 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré upravuje „platenie poistného“ nepochybne vyplýva, že ak sa zmení na základe dodatočného daňového priznania vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, poistné sa platí zo zmeneného vymeriavacieho základu od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po predložení daňového priznania.

Uvedené ustanovenie teda zakladá právny nárok na zmenu výšky poistného od dátumu, ktorý zákon presne stanovuje, t.j. od prvého dňa kalendárneho mesiaca po predložení daňového priznania, samozrejme pokiaľ k zmene dôjde v priebehu daného poistného obdobia.

V danom prípade teda žalobkyňa mala právo a povinnosť od prvého dňa nasledujúceho mesiaca po predložení dodatočného daňového priznania platiť poistné vo výške zodpovedajúcej tomu vymeriavaciemu základu, ktorý vyplynul z dodatočného daňového priznania.

Uvedené ustanovenie zákona neupravuje žiadne právo (a povinnosť) na vrátenie preplatku poistného (al. povinnosť vrátiť poistné).

Právo na vrátenie poistného je upravené v § 145 zákona s názvom „vrátenie poistného“ a vymedzuje povinnosť poisťovne vrátiť poistné zaplatené bez právneho dôvodu v stanovenej lehote počítanej od zistenia tejto skutočnosti alebo od doručenia žiadosti. Uvedené ustanovenie zákona nerozlišuje výšku poistného platenú do dňa predloženia dodatočného daňového priznania a po tomto dni. Ustanovenie § 145 zákona o sociálnom poistení neobsahuje ani výpočet prípadov poistného zaplateného bez právneho dôvodu.

Úlohou súdu je teda posúdiť, či za „poistné zaplatené bez právneho dôvodu“ môže byť považovaná tá časť poistného vypočítaného a zaplateného na základe (pôvodného) daňového priznania, ktorá prevyšuje výšku poistného vypočítanú na základe dodatočného daňového priznania.

Odvolačný súd dospel k názoru, že dodatočné daňové priznanie je zákonom upravený legálny prostriedok nápravy daňového priznania, ktorý je daňový subjekt oprávnený využiť ak o. i. zistí, že daň uvedená v daňovom priznaní má byť nižšia alebo daňové priznanie neobsahuje správne údaje, pričom zákonodarca stanovil lehotu pre uplatnenie tejto zákonnej možnosti. Dodatočné daňové priznanie nahrádza pôvodne podané daňové priznanie za príslušné zdaňovacie obdobie .

Zákon o sociálnom poistení s možnosťou podania dodatočného daňového priznania výslovne počíta pre prípad zmeny platenia poistného (§ 142 zákona) zo zmeneného vymeriavacieho základu, čo však neznamena, že dodatočné daňové priznanie, ktoré nahrádza daňové priznanie, nemá (nemôže) mať vplyv na výpočet výšky poistného v celom roku, pre ktorý je relevantné. Niet rozumného dôvodu rozlišovať vypočítané poistné z oboch priznaní.

Ak sa teda na základe dodatočného daňového priznania zmenila výška vymeriavacieho základu poistného, vzťahuje sa táto zmena na celé rozhodujúce obdobie od 1.7. nasledujúceho roka. Znamená to, že za celé obdobie, v ktorom je rozhodujúci vymeriavací základ stanovený podľa daňového priznania (teraz už dodatočného) za rok 2006, je platenie poistného vo vyššej sume, než ktorá zodpovedá dodatočnému daňovému priznaniu za rok 2006, plnením bez právneho dôvodu, pretože nemá podklad v relevantnom daňovom priznaní.

S použitím analógie legis pod pojmom „plnenie bez právneho dôvodu“ podľa § 451 Obč. zákonníka je treba rozumieť nielen samotné plnenie bez právneho dôvodu ale aj plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. V danom prípade žalobkyni odpadol právny dôvod na platenie poistného od 1.7.2007 do 30.6.2008 vypočítaného podľa prvotného daňového priznania, keďže bolo podané dodatočné daňové priznanie. Zamietnutie žiadosti o vrátenie zodpovedajúcej časti poistného za celé obdobie, na ktoré sa vzťahuje výpočet podľa (dodatočného) daňového priznania za rok 2006 bolo preto v rozpore s § 145 zák. č. 461/2003 Z.z.. Preto odvolací súd prvostupňový rozsudok zmenil a žalobe vyhovel, pričom sa však nezaoberal možnou výškou samotného rozdielu na zaplatenom poistnom, ktorú žalovaný v novom konaní vyčíslil.

Odvolací súd tak rozhodol podľa § 250ja ods. 3 OSP. Právnym názorom odvolacieho súdu je žalovaný viazaný.

Podľa § 250k ods. 1 OSP žalobkyni patrí náhrada trov konania vo vyčíslenej sume 382,92 Eur (za 3 úkony á 120,23 Eur a 3 x 7,41 Eur paušálna náhrada).

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Ida Hanzelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková